

De boom in voor de iepenpage

tekst:
Kars Veling
(De Vlinderstichting)

Het is een kille januaridag in Heerlen. Op het industrie-terrein draait een kleine truck met achterop een hoogwerker de weg op. Hij gaat richting Heerlen centrum en stopt bij het Aambos op de stoep. De stabilisatoren worden uitgezet en een man klimt met het bakje tot vele meters hoog de boom in. Uren later staat hij er nog steeds. Wat gebeurt hier? De Vlinderstichting is op zoek naar de iepenpage!

Met de hoogwerker de boom in.

Altijd al zeldzaam

De iepenpage is een verborgen levende dagvlinder. Tien jaar geleden werd hij nog gezien in Heerlen, en door de inhaalslag is hij er opnieuw gevonden. Er is zelfs een nieuwe vliegplaats ontdekt. De iepenpage is altijd een zeldzame vlinder geweest. Er waren vroeger populaties in Zuid-Limburg en waarschijnlijk ook bij Nijmegen en Arnhem. Na 1925 verslechterde de stand en in 1977 brak de iepziekte uit en werden vele zieke en gezonde iepen gekapt. De iepenpage is toen sterk achteruitgegaan en leek in de jaren tachtig te zijn verdwenen.

In 1992 en 1993 werden door Guido Smeets in een stadspark in Heerlen rupsen en poppen gevonden (Smeets, 1993). Nader onderzoek wees uit dat er nog een tweede populatie op twee kilometer afstand aanwezig was. Beide populaties zaten in een pluimiep. Deze iep is tamelijk resistent tegen de iepziekte en deze soort is dan ook minder vaak gekapt. In deze periode werden ook bij Geulle nog twee vlinders gezien en ook daar was mogelijk nog een populatie aanwezig. Sinds die tijd zijn er geen waarnemingen van de iepenpage meer geweest,

op een melding uit 2001 bij Nijmegen na. Het zou hier om een zwerver kunnen gaan, maar ook de aanwezigheid van een populatie moet niet worden uitgesloten.

Verborgenen leven

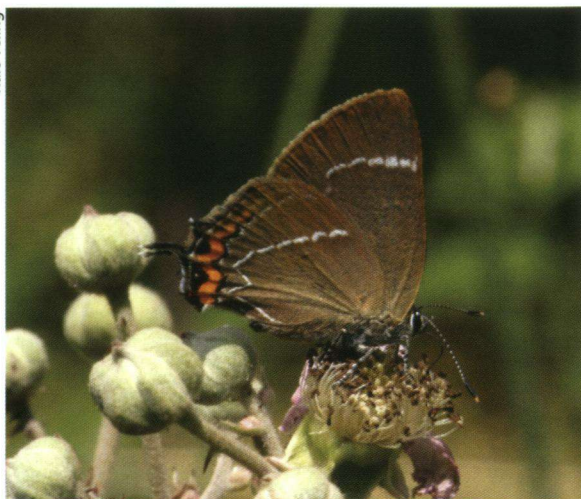
De waardboom van de iepenpage zijn verschillende soorten iepen zoals de gladde, de ruwe en sommige gekweekte cultivars van de iep. Het eitje wordt gelegd op de eindknoppen en op de overgang van nieuw naar eenjarig hout in de kruin van de boom. Het eitje overwintert. Als de iep begint te bloeien - dat is vaak al in maart - komen de eitjes uit. De pop zit meestal aan de onderkant van een eindstandig blad, soms aan bladstengels of takjes.

Hoewel het aantal vlinders op de vliegplaatsen hoog kan zijn, zijn ze bijzonder lastig te vinden, want ze leven vooral hoog in de boomkruin. De iepenpage heeft geen groot leefgebied nodig en komt al voor op plaatsen waar maar enkele iepen bij elkaar staan. Er zijn uit Engeland populaties bekend die één enkele boom ter beschikking hebben.

Op zoek naar de iepenpage

In het kader van de inhaalslag zijn we op zoek gegaan in Heerlen, in de omgeving waar de soort in 1992 en 1993 werd gezien. In juni werd het gebied bezocht en werden de iepen in kaart gebracht. Vervolgens is er gezocht naar poppen. Het schijnt dat deze goed te vinden zijn als de zon door de bladeren schijnt. De donkere poppen die onderaan het blad gehecht zijn vallen dan op. Ondanks het feit dat er uren onder de iepen werden doorgebracht, werden geen poppen gevonden. Wellicht heeft de lichte bewolking hier een rol in gespeeld. Enkele kilo-

De iepenpage is lastig te vinden.

meters verderop werden in Kerkrade, bij de zoektocht naar de purperstreepparelmoervlinder, wél iepenpages aangetroffen. Hier ging het om een nieuwe vindplaats, waar de soort ook uit het verleden nog niet bekend was! Dit zorgde voor nog meer enthousiasme om ze ook in Heerlen weer te vinden!

In juli werd het gebied wederom diverse dagen bezocht, op zoek naar de vlinders. Na een aantal dagen tevergeefs te hebben gezocht werden op 22 juli, midden in Heerlen, diverse iepenpages gezien in de top van twee forse iepen. Het ging hierbij om andere bomen dan die waarop de soort in 1992 en 1993 was gezien. Al gauw zong het nieuws rond en de laatste week van juli waren de bomen een echte attractie met bijna doorlopende blikken omhoog.

Methode

Om de iepenpage goed in kaart te kunnen brengen, zijn we op zoek naar de ideale onderzoeksmethode. Het is ondoenlijk om bij elke iep die potentieel geschikt is een of meer dagen te gaan wachten. In het buitenland worden ook eitjes redelijk goed gevonden. In december zijn we daarom, met zeven enthousiastelingen, op zoek gegaan naar de eitjes van de iepenpage. We zijn begonnen bij de bomen waar de soort was waargenomen, maar ondanks alle inzet vonden we niets. We konden dan ook alleen de onderste takken onderzoeken, terwijl die bomen bijna 20 meter hoog zijn. Ook de andere iepen die we onderzochten leverden geen eitjes op.

De boom in

In januari zijn we daarom verder gaan zoeken, maar nu met een hoogwerker! Zo konden we ook tot in de boomtoppen komen en hier hadden we een prachtig beeld van de leefwereld van een iepenpage. Zo'n expeditie leverde natuurlijk wel de nodige belangstelling op

Kars Velling

Wat gebeurt hier nou?

van de omwonenden en het was maar goed dat we een informatieve bij ons hadden waarop stond wat we nu eigenlijk aan het doen waren. De foto's en de uitleg die we gaven zorgden voor een zekere trots bij de Heerlenaren. Helaas had de zoekactie geen positief resultaat: er werd geen eitje gevonden.

Hoe nu verder?

De enige manier waarop we de iepenpage hebben kunnen ontdekken is het zoeken naar de vlinders, een tijdrovende zaak. Het zoeken naar poppen en eitjes heeft nog niets opgeleverd, maar deze methoden hebben we nog niet geheel overboord gezet. Het zoeken van poppen zal deze zomer nogmaals gebeuren, maar dan met echt heldere lucht en felle zon. En als er dit jaar weer vlinders worden gezien zullen we in oktober al op zoek gaan naar eitjes. Dan hebben ze nog een mooie felwitte rand en zijn ze misschien wel te vinden.

Wordt vervolgd!

